2018-3-RE

CAUSA 2018-3-RE
(Samarra Naudi c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 39-2018. Recurs d'empara

Aute del 9 d'abril del 2018

BOPA núm. 22, del 18 d'abril del 2018

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 31 de gener del 2018, per la representació processal del Sr. Joan Samarra Naudi, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 31 de juliol del 2017, dictat pel Tribunal de Corts, i, contra els autes del 27 de novembre del 2017 i del 8 de gener del 2018, dictats per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a un procés degut substanciat per un tribunal imparcial, a la defensa i al recurs, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats i que reposi a aquesta part en la plenitud del seu dret mitjançant l'adopció de les mesures necessàries;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal del 26 de febrer del 2018;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 16 de novembre del 2016, el Sr. Joan Samarra Naudi va formular una querella criminal per la comissió d'un delicte d'administració deslleial (article 240 del Codi penal), en concurs real amb un delicte d'apropiació indeguda (article 213 del mateix Codi), i altre delicte de blanqueig de diners (article 409 també del mateix Codi) contra el Sr. Jordi Cinca Mateos i el Sr. Manuel Terren

Parcerisas.

1.2. Per tal com el Tribunal de Corts va desestimar la petició de la intervenció del querellant, en tant que acusador particular, en totes les declaracions i actuacions, així com la petició de suspensió de la seva pròpia declaració fins que l'admissió a tràmit de la querella s'hagués notificat a tots els querellats, la representació processal del recurrent va presentar un incident de nul·litat d'actuacions, el qual va ser desestimat el 24 de febrer del 2017 per aquest Tribunal.

1.3. El 31 de juliol del 2017, el Ple del Tribunal de Corts (atesa la condició d'aforat d'un dels querellats) va dictar un aute mitjançant el qual decidia l'arxiu de les diligències prèvies incoades, perquè els fets denunciats no eren constitutius de delicte.

1.4. La representació processal del Sr. Joan Samarra Naudi va interposar un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 27 de novembre del 2017, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute en què acordava desestimar aquest recurs i confirmar l'aute dictat pel Ple del Tribunal de Corts.

1.5. La representació processal del Sr. Joan Samarra Naudi va presentar un incident de nul·litat d'actuacions contra aquesta decisió, per tal com considerava que s'havien vulnerat els seus drets a la jurisdicció i al recurs en els processos penals.

1.6. El 8 de gener del 2018, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va desestimar mitjançant aute l'incident de nul·litat d'actuacions esmentat.

1.7. El 31 de gener del 2018, la representació processal del Sr. Joan Samarra Naudi va interposar un recurs d'empara contra l'aute del 31 de juliol del 2017, dictat pel Tribunal de Corts, i, contra els autes del 27 de novembre del 2017 i del 8 de gener del 2018, dictats per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a un procés degut substanciat per un tribunal imparcial, a la defensa i al recurs, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació jurídica del recurrent

- La part recurrent considera que el Tribunal de Corts no va dur a terme les seves obligacions d'impuls processal en la indagació dels fets i que la Sala Penal va validar aquesta actuació, motius pels quals s'ha vulnerat el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret.

- Aquesta part fa palès la incongruència d'admetre la querella a tràmit i seguidament qualificar-la de temerària sense l'adveniment de cap fet jurídic nou.

- En aquest sentit, destaca que l'actuació jurisdiccional no va permetre el bon desenvolupament de les diligències pel fet que es va denegar a aquesta part ser present durant les declaracions dels querellats i, perquè només es va admetre la declaració d'una persona vinculada per raons personals amb un dels querellats, afegint que no es va concedir cap de les diligències demanades per aquesta part, fets que deriven en la vulneració del dret a la igualtat d'armes en el procés.

- Aquesta part retreu a la magistrada ponent del Tribunal de Corts haver considerat, coincidint amb

una de les parts querellades, que l'acusador no pot al·legar la vulneració del dret a la defensa, perquè no és la part imputada ni acusada en el procediment.

- Considera que es produeix un trencament en la direcció del procés a partir del moment en què el querellat aforat va presentar el seu escrit d'al·legacions, el contingut del qual, segons el parer d'aquesta part, fixa la veritat jurídica a aplicar per la jurisdicció ordinària.

- En el seu recurs d'apel·lació, aquesta part es va mantenir en el fet que havia patit l'acció antijurídica dels querellats i que si bé era cert que no disposava de proves de càrrec directes, sí que tenia una multitud de constàncies indirectes, així mateix afegia que corresponia a la Justícia realitzar les investigacions corresponents i determinar el quadre normatiu aplicable.

- No obstant això, la Sala Penal va donar per vàlides les consideracions jurídiques del Tribunal de Corts, sense efectuar una motivació expressa en relació amb la seva admissió o inadmissió, desvirtuant d'aquesta manera la funció processal i garantista que ha de tenir el recurs d'apel·lació en el procés penal. Per consegüent, s'ha vulnerat el dret al recurs en els processos penals.

- D'aquest fet també es deriva que la decisió de la Sala Penal seria arbitrària i no hauria respectat el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, ja que no va aplicar la legislació adient i va ometre pronunciar-se en relació amb l'argument central del recurs d'apel·lació, d'acord amb el qual, segons el parer d'aquesta part, la magistrada instructora hagués pogut conèixer i investigar el delicte de tràfic d'armes com a delicte origen del delicte de blanqueig de diners (articles 40 i 44 del Codi de procediment penal).

- La part recurrent al·lega que la jurisdicció ordinària en les dues instàncies no ha exposat les raons justificatives per les quals no es va acordar la pràctica de les diligències penals sol·licitades per aquesta part en l'escrit de querella i s'oposa a la declaració segons la qual no hi hauria cap indici de la comissió d'un delicte, ja que considera que la documentació aportada per aquesta part (més de 50 documents, gairebé 280 folis) prova de manera suficient la relació dels fets exposats i sustenta la querella.

- La part recurrent, després d'exposar diferents possibles línies d'investigació, conclou que la instrucció penal no s'ha fet de manera total i global, sobre tots els fets, cosa que la situa en indefensió, perquè no només no s'han esgotat totes les vies d'investigació, ni s'han dut a terme tots els actes d'investigació, sinó que, a més, no s'ha aplicat el Codi de procediment penal.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats i que reposi a aquesta part en la plenitud del seu dret mitjançant l'adopció de les mesures necessàries.

2.2. Argumentació de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Penal, coincidint amb el Ple del Tribunal de Corts, va considerar que, d'acord amb l'article 30 del, Codi de procediment penal, els delictes majors d'apropiació indeguda i d'administració deslleial havien prescrit, ja que la seva comissió s'hauria dut a terme entre els anys 1995 i 2000, i la querella no va ser presentada fins al novembre del 2016.

- Pel que fa al delicte major de blanqueig de diners derivat dels delictes d'apropiació indeguda i d'administració deslleial, la Sala Penal indica que el Tribunal de Corts va descartar l'aplicació del

Codi penal de l'any 2005, qüestió que no va ser impugnada pel recurrent, i que, per tant, el Codi Penal de 1990, el qual era aplicable en aquesta causa, no tipificava el delicte d'administració deslleial, ni el delicte d'apropiació indeguda com a delicte origen o subjacent del delicte de blanqueig, i, per consegüent, en absència d'element legal de la infracció, aquesta no s'havia constituït.

- Així mateix, indica que el recurrent en la seva querella no va detallar ni qualificar els fets com a constitutius del delicte de blanqueig de diners provinents del tràfic d'armes; tanmateix, va modificar els fets denunciats en la fase de recurs d'apel·lació per tal de superar l'obstacle abans ressenyat relatiu a l'aplicació del Codi penal de 1990.

- La Sala Penal destaca que el suposat delicte de tràfic d'armes es fonamentava en al·legacions genèriques de l'existència de vincles amb persones, la identificació de les quals no només era inversemblant, sinó que era d'impossible investigació.

- La Sala Penal afegeix que la instrucció practicada i la documentació aportada acredita que els aspectes i els vincles que es pretenen demostrar no es poden considerar emmarcables en el concepte jurídic de meres sospites i conclou que el dret a la jurisdicció no inclou el dret a pretendre la prossecució de la instrucció d'un sumari sobre simples asseveracions i conjectures de la comissió d'un delicte sense aportar cap indici susceptible de donar lloc a qualsevol investigació o diligència concreta.

2.3. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal demana la inadmissió a tràmit d'aquesta causa per la manca manifesta de contingut constitucional de les seves pretensions, d'acord amb l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

- Després d'exposar la naturalesa del recurs d'empara, considera que el recurrent pretén que aquest Tribunal revisi la interpretació i l'aplicació del dret ordinari efectuades per les jurisdiccions ordinàries. Així mateix, destaca que les resolucions objecte de recurs estan suficientment fonamentades en Dret i no es poden qualificar en absolut d'arbitràries, sinó que donen una resposta concreta i argumentada.

- Precisa que la jurisdicció ordinària no ha comès cap incongruència omissiva, pel fet d'haver iniciat diligències d'instrucció en relació amb la confusa relació dels fets exposada pel recurrent en els seus escrits, tot expressant de forma clara, concisa i determinant la manca de veracitat de les afirmacions i les manifestacions del recurrent, qualificades de temeràries, atès que les seves afirmacions difuses, inconcretes i inconnexes no poden ni tan sols constituir una sospita, ni un indici incriminatori contra els querellats.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. Aquest recurs d'empara, fonamentat en l'article 94 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, té per objecte, segons l'apartat 2.2 de l'escrit que l'interposa, la impugnació de l'aute del Tribunal de Corts del 31 de juliol del 2017 i dels autes del 27 de novembre del 2017 i del 8 de gener del 2018 de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, tots ells dictats en el procediment contra aforats número 6000199/2016. Això no obstant, en el contingut de l'escrit s'impugnen altres

resolucions dels mateixos Tribunals que, de manera directa o indirecta, es pronuncien sobre les presumptes vulneracions de drets fonamentals denunciades pel recurrent d'empara i, en concret, l'aute del Tribunal de Corts del 24 de febrer del 2017 pel qual es desestimava l'incident de nul·litat d'actuacions formulat d'acord amb l'article 18 bis de la Llei transitòria de procediments judicials com a pas previ al recurs d'empara constitucional.

La part recurrent acusa a les resolucions judicials esmentades de la vulneració del seu dret a la jurisdicció, del seu dret a la defensa i del dret al recurs en els processos penals, previstos als apartats 1 i 2 de l'article 10 de la Constitució. El Ministeri Fiscal, per la seva banda, dissenteix d'aquest criteri i interessa la inadmissió a tràmit de la demanda d'empara per manca manifesta de contingut constitucional que justifiqui un pronunciament sobre el fons per part d'aquest Tribunal, de conformitat amb l'article 92 de la seva Llei qualificada.

3.2. Constitueix un principi general del dret processal penal, reconegut per la jurisprudència constitucional dels països del nostre entorn jurídic, que a l'acusador particular o popular, és a dir segons ostenti o no la condició de víctima o de perjudicat per un hipotètic delicte, figures admeses i regulades en el nostre ordenament jurídic als articles 14 i 15 del Codi de procediment penal, no li assisteix un dret substantiu a la condemna de la persona que suposadament és autora del delicte, ja que el titular del "*ius puniendi"* és exclusivament l'Estat. I l'acusació particular o popular només és titular de l'anomenat "*ius ut procedatur*" això és del dret, de naturalesa processal, a posar en marxa o comparèixer i prosseguir un procediment, substanciat de conformitat amb les regles del procés degut, en el qual pugui obtenir una resposta raonable i fonamentada en Dret.

3.3. En el cas que ens ocupa, el recurrent actual va interposar una querella que va ser admesa a tràmit pel Tribunal de Corts (aute del 26 de gener del 2017), iniciant-se el corresponent procediment contra aforats assenyalat amb el número abans esmentat, en el qual es van practicar algunes de les diligències probatòries proposades. El resultat d'aquesta activitat procedimental va ser lliurement valorat per l'aute del Ple del Tribunal de Corts del 31 de juliol del 2017. Així, en el resultant cinquè es detallen les actuacions practicades i conclou que no s'estima "*pertinent la pràctica de cap altra prova més*". I una vegada fetes les consideracions oportunes, amb una gran minuciositat, sobre els fets al·legats en la querella i les actuacions practicades, el Tribunal de Corts va arribar a la conclusió de considerar "*la querella temerària i absolutament infundada*"*,* i en conseqüència, de conformitat amb l'article 42.1 a) del Codi de procediment penal va decidir l'arxiu de les diligències "*per no ser els fets denunciats constitutius de delicte*". Interposat el recurs d'apel·lació corresponent, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia el va desestimar raonadament mitjançant l'aute del 27 de novembre del 2017.

3.4. En els diversos escrits formulats per la part recurrent en empara, tramitats amb caràcter previ i preparatori, es van reiterar les mateixes al·legacions, vinculant-les a la suposada vulneració dels drets fonamentals regulats a la Constitució. La resposta dels tribunals ordinaris va ser igualment desestimatòria d'aquestes pretensions, en sengles autes ja esmentats, amb expressa i raonada motivació.

3.5. Cal recordar, al respecte, que ni la Constitució a l'article 10, ni la legislació processal aplicable en els diferents ordres jurisdiccionals, ni la lògica interna del procés, confereixen a les parts processals un dret il·limitat a que s'admetin i es practiquin tots els mitjans de prova que aquestes puguin proposar, sinó només aquells que, sol·licitats per les parts en temps hàbil i forma legal, l'òrgan judicial no els consideri inútils o perjudicials (article 47.2 del Codi de procediment penal), és a dir, que resultin lícits i pertinents. Aquest judici d'admissió de proves correspon exclusivament als òrgans de la jurisdicció ordinària que l'hauran de motivar degudament.

Al Tribunal Constitucional li correspon estrictament enjudiciar i intervenir en aquells supòsits en els quals els òrgans judicials inadmetin proves rellevants per al bon fi del procediment, sense motivació o amb una motivació incongruent, arbitrària o no raonable. També procedeix l'actuació del Tribunal Constitucional quan, admesa una prova, aquesta no pot ser practicada per causes imputables a l'òrgan judicial. En qualsevol cas, resulta indispensable que la denegació de la prova comporti una clara i efectiva vulneració del dret a la defensa del recurrent i, en conseqüència, resulti decisiva.

3.6. Després d'efectuar una anàlisi dels fets que estan a la base d'aquestes actuacions, resulta que els diversos òrgans judicials que han intervingut en les actuacions –el Tribunal de Corts i la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia- han subministrat al recurrent una resposta concreta, motivada i raonable, que no pot ser titllada de no fonamentada ni d'incongruent, ni d'arbitrària, sobre les causes per les quals s'havia decidit la inadmissió d'alguns del mitjans probatoris per ell proposats. En conseqüència, no es poden considerar infringits ni els drets a la jurisdicció, ni a obtenir una decisió fonamentada en Dret, ni a un procés degut ni al recurs en el procés penal.

Per tot això que s'ha exposat.

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

DECIDEIX:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2018-3-RE interposat per la representació processal del Sr. Joan Samarra Naudi contra l'aute del 31 de juliol del 2017, dictat pel Tribunal de Corts, i, contra els autes del 27 de novembre del 2017 i del 8 de gener del 2018, dictats per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia.

2. Notificar aquest aute a la representació processal del recurrent, al president del Tribunal de Corts, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Acordat a Andorra la Vella, el 9 d'abril del 2018.

Isidre Molas Batllori
President

Dominique Rousseau
Vicepresident

Josep-D. Guàrdia Canela
Magistrat